

Dr hab. Barbara Bajor

Zakład Prawa Prywatnego

Instytut Nauk Prawnych PAN

Warszawa

RECENZJA

rozprawy doktorskiej Pana magistra Michała Synowca

pt. „Charakterystyka prawna usługi płatniczej acquiringu i umowy łączącej agenta rozliczeniowego z akceptantem”

przygotowanej pod kierunkiem naukowym profesora dra hab. Mirosława Steca

Wykonując powierzoną mi, uchwałą Rady Dyscypliny Nauki prawne Uniwersytetu Jagiellońskiego z dnia 20.06.2022 roku, funkcję recenzenta w przewodzie doktorskim Pana magistra Michała Synowca, przedkładam niniejszym recenzję rozprawy z pozytywną jej oceną i wnioskiem o podjęcie dalszych czynności w przewodzie doktorskim, w tym o dopuszczenie Doktoranta do publicznej obrony rozprawy doktorskiej.

Autor w rozprawie doktorskiej przygotowanej pod kierunkiem profesora dr hab. Mirosława Steca pt. „Charakterystyka prawna usługi płatniczej acquiringu i umowy łączącej agenta rozliczeniowego z akceptantem” podjął się ustalenia charakteru prawnego usługi acquiringu i umowy łączącej agenta rozliczeniowego z akceptantem, problematyki doniosłej teoretycznie i ważnej praktycznie.

Na wstępie, przed prezentacją szczegółowych uwag i ocen, należy jednoznacznie podkreślić trafność wyboru tematu, dobry warsztat naukowy, świadczący o wiedzy i umiejętnościach Doktoranta a twórczy wkład pracy Autora oraz zaprezentowane wnioski – uzasadniają sformułowanie jednoznacznie pozytywnej oceny i uznanie, że rozprawa doktorska Pana Mgr

Michała Synowca pt. „Charakterystyka prawna usługi płatniczej acquiringu i umowy łączącej agenta rozliczeniowego z akceptantem” stanowi oryginalne rozwiązanie problemu prawnego. Przedłożona do recenzji rozprawa potwierdza, że Doktorant posiada umiejętności do dalszego, samodzielnego prowadzenia badań naukowych. Tym samym można już na wstępie recenzji podkreślić, że wypełniona została dyspozycja przepisu art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 30 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r., poz. 574), co zostanie potwierdzone w końcowej części recenzji.

Poniżej przedstawione zostaną szczegółowe uwagi i spostrzeżenia, które nasunęły się po lekturze i analizie treści rozprawy doktorskiej, w następującej kolejności: I. Ocena wyboru tematu pracy; II. Cele i tezy rozprawy; III. Metody badawcze; IV. Konstrukcja i treść rozprawy; V. Ogólna merytoryczna ocena rozprawy; VI. Ocena szczegółowa treści rozprawy; VII. Podstawa bibliograficzna i strona formalna rozprawy; VIII. Konkluzja.

I. Ocena wyboru tematu pracy:

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska poświęcona jest charakterystyce usługi acquiringu i umowy łączącej agenta rozliczeniowego z akceptantem. Ustalenie istoty i zakresu usługi acquiringu jako usługi płatniczej oraz kompleksowe scharakteryzowanie umowy, w ramach której usługi te są świadczone stanowi istotny problem teoretyczny, choć nie pozbawiony doniosłości praktycznej. Stąd tematyka jest interesująca, poznawcza i ważna.

Wybór tematu pracy należy uznać za wyjątkowo trafny. Niezwykły rozwój rynku usług płatniczych, w szczególności bezgotówkowych form rozliczeń pieniężnych, w związku z wykorzystaniem na rynku usług finansowych nowoczesnych, stale udoskonalanych rozwiązań technologicznych, wzbudza potrzebę podejmowania prób rozwiązania wielu kwestii prawnych, które powstają w związku ze świadczeniem usług płatniczych. Dokonanie usystematyzowania i charakterystyki wskazanej w tytule rozprawy usługi płatniczej – usługi acquiringu - oraz umowy, na podstawie której usługa ta jest świadczona może przyczynić się do rozstrzygnięcia wielu kwestii prawnych.

Należy podkreślić, że dotychczas w doktrynie nie została, w sposób tak pogłębiony i kompleksowy, podjęta próba ustalenia charakteru prawnego usługi acquiringu jak i umowy łączącej akceptanta z agentem rozliczeniowym (umowy acquiringu, przyjmując przyjętą przez Doktoranta terminologię). W literaturze przedmiotu, nie zostały wprowadzone te kwestie

zupełnie pominięte, jednak głównie uwaga skupiona była na innych usługach płatniczych i umowach zawieranych w ramach rynku usług płatniczych. Dlatego też podjęcie tej tematyki przez Doktoranta świadczy o dużym wyczuciu naukowym.

Opracowana rozprawa na chwilę sporządzania recenzji stanowi jedyną tak kompleksową analizę wskazanych w tytule zagadnień prawnych. Oznacza to, że wybór tematu pracy jest jak najbardziej słuszny. Tytuł rozprawy został trafnie sformułowany i w pełni oddaje jej treść.

II. Cele i tezy badawcze

Autor we wstępie wskazuje na zasadniczy cel rozprawy, określa cele szczegółowe oraz stawia trzy hipotezy badawcze. Należy szczególnie podkreślić, że Autor jasno, precyzyjnie, w sposób nie budzący wątpliwości, określa cele pracy oraz założenia badawcze.

Na potrzeby zrealizowania głównego celu pracy, a jest nim, cytując: „dokonanie kompleksowej charakterystyki prawnej usługi acquiringu oraz umowy łączącej agenta rozliczeniowego z akceptantem, na podstawie której rzeczona usługa jest świadczona”, Autor formułuje także cele szczegółowe, które sukcesywnie realizuje w toku rozważań. Podjęte w tym zakresie wywody mające służyć realizacji wskazanych przez Autora zarówno celu zasadniczego jak i szczegółowych, zostały oparte o jasno sformułowane trzy hipotezy badawcze. Należy podkreślić, że hipotezy badawcze zostały w sposób nie budzący wątpliwości wskazane we wstępie i w treści rozprawy konsekwentnie wykazane.

III. Metody badawcze

W recenzowanej pracy została wykorzystana w głównej mierze metoda formalno-dogmatyczna, co należy uznać w pełni za prawidłowe i nie budzące wątpliwości. Autor dokonał analizy językowej treści regulacji prawnych, polskich oraz przyjętych w ramach UE (wcześniej WE). W rozważaniach Autor wyrażając swoje stanowisko odnosi się do poglądów doktryny oraz orzecznictwa.

W dysertacji Autor posłużył się również metodą historycznoprawną, dzięki której wykazał proces kształtowania się regulacji w zakresie omawianej problematyki. W pracy została także wykorzystana metoda prawnoporównawcza, co wzbogaciło rozważania, mając również, choć

nie wyłącznie, walor informacyjny. Autor zaprezentował bowiem rozwiązania przyjęte w wybranych systemach prawnych – prawie angielskim, niemieckim oraz francuskim – nie ograniczając się tylko do ich omówienia a podejmując się oceny i odniesienia do przyjętych rozwiązań prawnych w polskim systemie. Jak podkreśla Autor, „posiłkowo wykorzystana została także metoda empiryczna” (str. 22). Rozważania w rozprawie oparte zostały również na wynikach badań z zakresu nauk ekonomicznych, co niewątpliwie pozwoliło na szersze ujęcie omawianej problematyki.

IV. Konstrukcja i treść rozprawy.

Konstrukcję rozprawy należy uznać za prawidłową. Przyjęty przez Autora układ dysertacji odznacza się spójnością i jest przejrzysty. Recenzowana praca została podzielona przez Autora na pięć rozdziałów, poprzedzonych wstępem i zamknięta zakończeniem oraz bibliografią, liczy 322 stron.

Podział treści nie budzi szczególnych zastrzeżeń a kolejność rozdziałów jest logiczna, co pozwala na powiązanie rozważań w kolejnych rozdziałach z uzyskanymi już wnioskami w poprzedzających rozdziałach. Przyjęta w rozprawie konstrukcja jest przejrzysta, każdy rozważany aspekt prawny poprzedzony jest uwagami wprowadzającymi. Tytuły poszczególnych rozdziałów, wskazują na poruszony problem prawny i w pełni odpowiadają zawartej w nich treści. Pewną wątpliwość odczuwa się jedynie w stosunku do rozdziału piątego, ostatniego a więc zamykającego całość wyводу. O ile w przypadku poprzednich rozdziałów, zatytułowane zostały poprzez wskazanie na jeden aspekt prawny, jeden problem prawny, tak w tytule tego rozdziału wskazanych zostało zbiorczo kilka kwestii prawnych. Treść rozdziału jest oczywiście adekwatna do jego tytułu, wskazane w tytule zagadnienia są w nim przeanalizowane a prawdopodobnie wyodrębnienie kolejnego rozdziału mogłoby zaburzyć zachowaną proporcję podziału treści całej rozprawy. Zastanawia też czy analiza treści umowy acquiringu i wnioski płynące z niej, nie powinny poprzedzać ostatecznej charakterystyki tej umowy. Można oczywiście wskazać też argumenty przemawiające za przyjętym układem rozprawy.

Należy też podkreślić, umiejętność Doktoranta skupienia się na zasadniczej tematyce rozprawy a pomijania wątków i aspektów prawnych, które wprawdzie nawiązują do omawianej problematyki, jednak ich analiza nie służyłaby realizacji celu rozprawy.

V. Ogólna ocena merytoryczna treści rozprawy

Należy jednoznacznie stwierdzić, że recenzowana rozprawa ma oryginalny charakter. Rozważania poświęcone ustaleniu istoty i zakresu usługi acquiringu oraz charakteru prawnego umowy łączącej akceptanta z agentem rozliczeniowym, istotne i doniosłe teoretycznie, są równie ważne praktycznie, w związku z pojawiającymi się wątpliwościami praktyki stosowania prawa na rynku usług płatniczych. Słusznie Autor nie ogranicza się tylko do scharakteryzowania umowy łączącej agenta rozliczeniowego z akceptantem a podejmuje także problematykę samej usługi acquiringu na tle rynku usług płatniczych.

Podjęcie tak pogłębionej i kompleksowej analizy istoty i zakresu usługi płatniczej acquiringu oraz charakteru prawnego umowy stanowiącej podstawę jej świadczenia, doprowadziło Autora do zrealizowania wskazanych we Wstępie celów badawczych rozprawy i pozwoliło na sformułowanie trafnych i interesujących wniosków końcowych a przede wszystkim do potwierdzenia postawionych hipotez badawczych.

Na podkreślenie zasługuje to, że Autor w dysertacji dokonuje analizy usługi acquiringu oraz umowy łączącej akceptanta z agentem rozliczeniowym na gruncie prywatnoprawnym jak i publicznoprawnym, co niewątpliwie pozwala na pełniejszą prezentację i ocenę charakteru prawnego poddanych analizie instytucji. Kompleksowe podejście do analizowanych regulacji prawnych, w tym także odniesienie się do soft law i stanowiska organów regulacyjnych pozwoliło Autorowi na postawienie istotnych, problemowych zagadnień.

Cenną wartością rozprawy jest ustalenie przez Autora przedmiotu i natury usługi acquiringu w obszarze rynku usług płatniczych a doniosły walor rozprawy wyraża się w doprecyzowaniu i wypunktowaniu cech charakterystycznych umowy acquiringu, pozwalający na jej przyporządkowanie do grup umów przyjętych w systematyce prawa prywatnego.

Recenzowana rozprawa stanowi wartościowy wkład w dorobku doktryny prawa usług płatniczych, wypełniający lukę, wobec braku monografii poświęconej wyłącznie tej problematyce. Jednocześnie tematyka ta jest wyjątkowo aktualna, mając na uwadze rolę usługi acquiringu i jej wykorzystanie w obrocie gospodarczym, w związku z wyjątkowym rozwojem bezgotówkowych form rozliczeń pieniężnych.

Zastosowana w głównej mierze metoda formalno-dogmatyczna, uzupełniona metodą historycznoprawną oraz prawnoporównawczą i empiryczną, należyty dobór źródeł normatywnych, orzecznictwa oraz bogaty i prawidłowy dobór literatury pozwolił Autorowi na

sformułowanie trafnych wniosków zarówno de lege lata jak i de lege ferenda. Autor swoje przemyślenia i ustalenia odnosi do prezentowanych w doktrynie poglądów, orzecznictwa i stanowiska organów regulacyjnych.

Recenzowana rozprawa stanowi opracowanie wartościowe, świadczy o dobrym przygotowaniu i umiejętnościach samodzielnego prowadzenia badań naukowych przez Autora.

VI. Ocena szczegółowa treści rozprawy

W rozdziale pierwszym Doktorant słusznie skupił się na aspektach ekonomicznych usługi acquiringu, wykazując znaczenie gospodarcze tej usługi płatniczej w związku z rozwojem bezgotówkowych form realizacji płatności. Rozważania w nim zawarte pozwoliły Autorowi na określenie istoty i znaczenia gospodarczego usługi acquiringu. Stanowią wprowadzenie do tematyki. Doktorant przedstawił w ujęciu historycznym rozwój regulacji dotyczących obsługi bezgotówkowych transakcji płatniczych, w oparciu o wspólnotowe i unijne regulacje, w szczególności opierając się o rozwiązania dyrektywy PSD1 i PSD2, choć niewyłącznie. Kolejne rozważania zostały poświęcone omówieniu, również w ujęciu historycznym regulacji usługi acquiringu na gruncie prawa polskiego. Rozważania rozdziału pierwszego zostały wzbogacone o przedstawienie regulacji acquiringu w ujęciu prawnoporównawczym, co jest zawsze cenne w przypadku tego rodzaju opracowań. Tym bardziej, że Autor nie ograniczył się tylko do ich omówienia, ale odniósł się do rozwiązań przyjętych w prawie polskim. Autor wskazał na rozwiązania w prawie angielskim, niemieckim oraz francuskim.

Rozdział drugi został poświęcony ocenie charakteru prawnego usługi płatniczej acquiringu. Zgodzić się należy z ujęciem przedmiotu usług acquiringu i wskazanym cechami konstytutywnymi. Niewątpliwie pozytywnie należy ocenić wnioski krytyczne odnośnie do przyjętej definicji usługi płatniczej acquiringu w prawie polskim i postulowane jej doprecyzowanie. Zaproponowana definicja acquiringu zasługuje na aprobatę. Ważne teoretycznie i nie pozbawione doniosłości praktycznej są uwagi dotyczące różnic pomiędzy usługą acquiringu a usługą przekazu pieniężnego oraz usługą inicjowania transakcji płatniczej.

Niewątpliwie zgodzić się należy, że zgodnie z treścią art. 3 ust. 1 pkt. 5 ustawy o usługach płatniczych „celem czynności podejmowanych przez agenta rozliczeniowego na potrzeby świadczenia usługi acquiringu jest przekazanie akceptantowi środków pieniężnych...” (str. 100). Natomiast twierdzenie, że następuje to, kontynuując cytata „bez względu na posiadanie przez niego tytułu prawnego do tych środków” - które jest wprawdzie prawidłowe - może wymagałoby doprecyzowania tak stanowczego stwierdzenia. Niewątpliwie w wyniku zainicjowania transakcji płatniczej, następuje podjęcie wszelkich czynności w ramach świadczonej usługi acquiringu celem przekazania akceptantowi środków pieniężnych. Działania agenta rozliczeniowego mają doprowadzić wyłącznie do przekazania środków pieniężnych akceptantowi. Zgodzić się należy, że powyższe stanowi wyraz zasady autonomiczności transakcji płatniczej. Z całą pewnością ocena wypełnienia zobowiązania przez agenta rozliczeniowego wynikającego z umowy acquiringu nie jest uzależniona od stosunku zobowiązaniowego łączącego akceptanta z płatnikiem i w tym też wyraża się zasada autonomiczności transakcji płatniczych, podobnie jak i innych usług płatniczych. Tym niemniej jednak istnienie stosunku zobowiązaniowego pomiędzy płatnikiem a odbiorcą czyli akceptantem stanowi przyczynę „sprawczą” zainicjowania transakcji płatniczej, choć oczywiście – należy się zgodzić - ten tzw. stosunek podstawowy nie jest i nie może być uregulowany ani w dyrektywie PSD2 ani w ustawie o usługach płatniczych. Z kolei w przypadku transakcji płatniczej polegającej na zasileniu elektronicznej portmonetki, gdy podmiotem udostępniającym ją na rzecz płatnika jest akceptant, agent rozliczeniowy świadczy usługi acquiringu na mocy łączącej go z akceptantem umowy (dzięki czemu dojdzie do transferu środków pieniężnych na „elektroniczną portmonetkę”, którą dysponuje płatnik). Do takiego zasilenia elektronicznej portmonetki dojdzie jako konsekwencja złożonej dyspozycji płatnika.

Dlatego też budzi zastanowienie, jak wobec tego odnieść się do zasady autonomiczności transakcji płatniczej jako oderwanej od stosunku zobowiązaniowego, który jednak jest podstawą zainicjowania transakcji płatniczej. W kolejnych rozważaniach, poświęconych treści umowy acquiringu, Autor zwraca uwagę na ten aspekt (str. 264), podkreślając, że obowiązek agenta rozliczeniowego wykonywania transakcji płatniczej „pozostaje w swoistym zawieszeniu do momentu zainicjowania konkretnego transferu środków pieniężnych...”. Jednocześnie Autor słusznie podkreśla szczególne różnice pomiędzy wykonywaniem transakcji płatniczej w ramach świadczenia usługi acquiringu, od tych które wymienione

zostały w art. 3 ust. 1 pkt 2 lit. a-c ustawy o usługach płatniczych, co również ma wpływ na wyjaśnienie tych wątpliwości..

Nasuwa się refleksja, czy można i jak określić przyczynę czy podstawę tej zmiany, kiedy obowiązek zapewnienia akceptantowi metod płatniczych jako zobowiązanie o ciągłym charakterze (wykazujący „specyficzną niezależność” str. 262) realizuje się w obowiązku podjęcia czynności przez agenta rozliczeniowego, które prowadzą do wykonania konkretnej transakcji płatniczej, czyli do przekazania akceptantowi środków pieniężnych – na tle zasady autonomiczności transakcji płatniczych.

Odniesienie usługi acquiringu, dzięki której odbiorca uzyskuje należne mu środki pieniężne, do tradycyjnych instytucji prawa prywatnego pozwoliło Autorowi na podkreślenie specyfiki relacji prawnych łączących agenta rozliczeniowego z akceptantem. Trudno nie zgodzić się z Autorem, że ani instytucja przelewu wierzytelności ani konstrukcja przekazu nie wyjaśniają konstrukcji prawnej świadczonych usług acquiringu. Autor wskazał na podejmowane już w doktrynie rozważania, mające na celu odniesienie przypadków realizacji transakcji płatniczych kartami płatniczymi, do wskazanych instytucji prawa cywilnego, choć niewątpliwie odnosiły się one do innego stanu prawnego oraz rynku elektronicznych płatności, co zresztą słusznie podkreśla Autor. Podjęte rozważania celem wyjaśnienia stosunku łączącego agenta rozliczeniowego z akceptantem na tle procesu wykonania transakcji płatniczej stanowią interesujące i inspirujące stwierdzenia i wnioski.

Rozdział trzeci został poświęcony zaprezentowaniu stron umowy acquiringu i niewątpliwie uznać należy za słuszne podjęcie tych kwestii prawnych przed analizą charakteru prawnego umowy acquiringu, tym bardziej, że poprzez stwierdzenie, że przedmiotowa umowa jest zaliczana do umów kwalifikowanych podmiotowo zaznaczona została jedna z jej cech. Należy podkreślić, jak ważne jest doprecyzowanie statusu stron umowy acquiringu i Autor prawidłowo i konsekwentnie dokonuje takiej prezentacji.

Autor zwraca również uwagę na ważki problem skutków prawnych zawarcia umowy o świadczenie usług finansowych przez podmiot, który nie uzyskał stosownej ku temu licencji i skłania się ku uznaniu czynności podjętych przez te podmioty za bezwzględnie nieważne. Problem ten podejmowany w literaturze i orzecznictwie wzbudza wiele kontrowersji choć w głównej mierze rozważania dotyczyły wykładni art. 170 ustawy Prawo bankowe, z tej racji, że brak jest analogicznej regulacji w ustawie o usługach płatniczych, co Autor podkreśla. Zgodzić się należy, że wskazana regulacja nie może mieć zastosowania do czynności

bankowych sensu largo jakimi są czynności polegając na świadczeniu usług płatniczych, ale należy podkreślić, że przepis ten obejmuje bankowe rozliczenia pieniężne (jako jedna z czynności wymieniona w art. 5 ust. 1 ustawy Prawo bankowe). W tym zakresie zwraca uwagę dualizm regulacji - ustawa Prawo bankowe i ustawa o usługach płatniczych - w przypadku realizacji rozliczeń w ramach bezgotówkowego obrotu.

Regulacja art. 170 ust. 1 ustawy Prawo bankowe określa inne skutki prawne niż nieważność bezwzględna dokonania czynności zastrzeżonych dla banków/instytucji kredytowych przez podmioty nie posiadające takiego statusu. Nie rozstrzygając w recenzji tej kontrowersyjnej i dyskusyjnej w literaturze przedmiotu oraz orzecznictwie kwestii prawnej na gruncie Prawa bankowego, należy podkreślić potrzebę czy też zasadność jej uregulowania również na gruncie przepisów ustawy o usługach płatniczych, choć niewątpliwie pozostają przepisy natury ogólnej, w oparciu o które Autor przychyliła się do uznania takiej umowy za bezwzględnie nieważną. Przedstawione argumenty prowadzą do takiego wniosku.

W rozdziale czwartym podjęte zostały zasadnicze rozważania prowadzące do ustalenia charakteru prawnego umowy acquiringu. Autor dokonał typologicznej jak i klasyfikacyjnej charakterystyki umowy acquiringu. Wywód jest klarowny i Autor w sposób syntetyczny dokonuje charakterystyki tej umowy, wykazując postawione we Wstępie hipotezy badawcze.

Autor skupia się na istocie umowy o usługę płatniczą, przyjmując, że trudno ją przypisać do wyodrębnionego wzorca normatywnego umowy nazwanej, jak też, z czym należy się zgodzić, że pojęciem tym należy objąć funkcjonalnie powiązany katalog umów poddanych reżimowi ustawy o usługach płatniczych. Autor podejmuje także rozważania dotyczące pojęcia umowy ramowej uregulowanej w ustawie o usługach płatniczych, podkreślając, iż „nie ma wiele wspólnego z tradycyjnym pojmowaniem umowy ramowej” (str. 179). Przeprowadzony wywód prowadzi Autora do stwierdzenia, że umowa ramowa może stanowić przykład zarówno umowy nazwanej lub nienazwanej w zależności od rodzaju usługi płatniczej, do której świadczenia zobowiązany będzie dostawca usług płatniczych. Niewątpliwie takie rozwiązanie pozwoliłoby na ustalenie charakteru prawnego umowy ramowej, jednak jak się wydaje tylko wówczas, gdy umowa ramowa będzie zobowiązywała do świadczeń jednolitych rodzajowo. W innych przypadkach kwestia ta pozostanie w dalszym ciągu do rozstrzygnięcia.

Autor koncentruje się w dalszej kolejności już na samej umowie acquiringu i podkreślając specyfikę tejże umowy poddaje ją szczegółowej analizie odnosząc do normatywnych typów umów takich jak umowa zlecenia, w tym również w aspekcie umowy o świadczenie usług,

umowy o dzieło i agencyjnej. Wnioski w tym zakresie zasługują na aprobatę. Kolejne rozważania skupione zostały na przeanalizowaniu cech wyróżniających umowę acquiringu, które pozwolą na jej zakwalifikowanie do odpowiednich grup i sformułowania katalogu cech umowy acquiringu.

Rozdział piąty poświęcony został powstaniu oraz wygaśnięciu stosunku zobowiązaniowego pomiędzy agentem rozliczeniowym i akceptantem a w dalszej części tego rozdziału Autor skupia się na treści umowy acquiringu. W tym ostatnim rozdziale dysertacji, podjęte zostały istotne kwestie prawne, w szczególności należy mieć na uwadze rozważania dotyczące treści umowy acquiringu, które mogą również wpłynąć na ustalenie charakteru prawnego tej umowy. Analizując granice swobody kształtowania treści umów, Autor skupia się w oparciu o metodę syntetyczno-konstrukcyjną na problematyce treści umowy acquiringu. Przed tymi wywodami Autor przedstawia problematykę przedkontraktowych obowiązków informacyjnych związanych z zawarciem umowy acquiringu, porusza zagadnienia dotyczące trybu i formy zawarcia tej umowy, zmiany oraz zakończenia relacji prawnej łączącej akceptanta z agentem rozliczeniowym.

W Zakończeniu zawarte zostały interesujące wnioski *de lege lata* oraz *de lege ferenda*. Sformułowane wnioski wieńczące rozprawę wynikają z przeprowadzonej analizy, prowadzą do doprecyzowania zakresu usługi acquiringu oraz usystematyzowania i przyporządkowania umowy łączącej agenta rozliczeniowego z akceptantem do określonego rodzaju umów. Zaproponowane wnioski *de lege ferenda* niewątpliwie stanowią cenny materiał do dyskusji naukowej i ich uwzględnienia.

VII. Podstawa bibliograficzna i strona formalna rozprawy

Podstawa bibliograficzna nie budzi żadnych wątpliwości. Warsztat naukowy jest prawidłowy. Rozprawa jest należycie udokumentowana naukowo. Dobór literatury przedmiotu, źródeł normatywnych i orzeczeń - polskich jak i unijnych - jest prawidłowy i wszechstronny. Wykorzystana została również literatura obcojęzyczna..

Oceniając stronę formalną rozprawy należy podkreślić, że rozprawa została bardzo starannie zredagowana, napisana poprawnym i komunikatywnym językiem, nie zawiera sprzeczności czy błędów. Sprawia to, że rozprawę czyta się dobrze i nie ma żadnych problemów ze zrozumieniem wyводу Autora.

VIII. Konkluzja

Podsumowując, należy stwierdzić, że Doktorant wykazał się ogólną wiedzą i znajomością prezentowanej tematyki a przedłożona do recenzji rozprawa pokazuje umiejętność stawiania przez Doktoranta problemów prawnych, o dużym znaczeniu teoretycznym i praktycznym.

Tak jak zostało to już stwierdzone na wstępie recenzji, przedstawiona do recenzji rozprawa Pana magistra Michała Synowca pt. ” Charakterystyka prawna usługi płatniczej acquiringu i umowy łączącej agenta rozliczeniowego z akceptantem” stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego i potwierdza ogólną wiedzę teoretyczną Autora z zakresu prawa – prawa usług płatniczych oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Wobec powyższego uznaję, że recenzowana rozprawa Pana magistra Michała Synowca odpowiada wymogom stawianym dysertacjom doktorskim w ujęciu art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 39 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2022 Nr poz. 574) i wnoszę o dopuszczenie Pana Magistra Michała Synowca do dalszych czynności postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora w zakresie prawa.

Poddaję także pod rozważę możliwość wyróżnienia rozprawy doktorskiej Pana magistra Michała Synowca.

Barbara Bajor

Warszawa, dnia 9 września 2022 roku